

OSMO TIILILÄN MUOTOKUVA

Väinö Hotti

Osmo Antero Tiililä ([3. maaliskuuta 1904 Tampere](#) – [16. joulukuuta 1972 Helsinki](#)) toimi [Helsingin yliopiston dogmatiikan professorina 1939–1967](#). Hän oli paitsi professori ja tutkija myös tuottelias kirjoittaja ja suosittu kristillinen puhuja, joka kokosi suuret kuulijajoukot. Hänen kiinnostuksensa tutkijana suuntautui erityisesti [herätysliikkeisiin](#). Hän oli pidetty luennoitsija, mutta myös vaativa opettaja, jota pelättiin. Yleisesti häntä pidettiin aikakautensa vaikuttavimpana opettajana [Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa](#). (Wikipedia).

”Pietilä kirjoitti 1925, että sekin mahdollisuus on otettava huomioon, että teologi voi kuolla oman syntymäkirkkonsa ulkopuolella” (Timo Junkkaala: Osmo Tiililä – Protestantti, s.624).

Tiililä itse arvioi uuden kirkon perustamismahdollisuuksia näin: *”Jos nyt uuden kerran kävisi niin, että joku laitostokirkosta eronnut perustaisi oman ecclesia nostra -seurakuntansa (sana on isä Lutheruksen!), missä yritettäisiin saarnata evankeliumia puhtaasti ja jakaa sakramenteja evankeliumin mukaisesti, niin millä periaatteellisella perusteella tekoa voitaisiin pitää vääjänä”* (Junkkaala, emt. s.632).

Tallaisesta kirkosta minä eroan

Pitkällisen harkinnan jälkeen professori Tiililä erosi kirkosta 10.11.1962. Tätä oli edeltänyt kriittiset puheet kirkkokansan herätyspäivillä. Kirkko oli Tiililän mukaan laiminlyönyt varsinaisen tehtävänsä ja suuntautunut ”tämänpuoleisiin”. Tiililä katsoi, että hänellä kirkon ylimpään johtoon kuuluvana oli myös oikeus määrätä kirkon linjasta. Kirkon suunnan muuttamiseksi Tiililä teki kaiken, minkä arvovaltaisesta asemastaan voi.

”Kirkko on olemassa sentähden, että täällä kuollaan”

Kirkko oli Tiililän mielestä unohtanut varsinaisen tehtävänsä ja ryhtynyt ”maallisen hyvän asiamieheksi”. *”Jos kirkko ei palvele ihmisiä Jumalan sanalla, se on hänen mukaansa verrattavissa kansaneläkelaitokseen, autoklubiin ja saksanseisojakerhoon.”* (Timo Junkkaala, 3.3.2004/netti).

Tiililä näki palon vaivaa kammetakseen kirkkolaivan raamatulliselle reitille. Tiililän voimat loppuivat kesken – kirkkolaivan suunta ei ollut muutettavissa. Muutamit epärealistiset uskovat näkevät tänäänkin unta kansankirkon suunnan muuttamisesta. Tällä ei ole mitään todellista ja järjellistä perustetta. Raamatun eskatologia todistaa myös tätä vastaan.

Kirkkonäkemys

Kun Tiililä erosi kirkosta hän sanoi, että hän erosi ainoastaan "laitoskirkosta", mutta ei Kristuksen kirkosta EKKLESIASTA (Junkkaala, emt. s.626). Tiililä on niitä harvoja kirkonmiehiä, jotka seisovat ekklesiaperustalla. Yleensä ihmiset vannovat laitoskirkon nimiin – tänäänkin!

Tiililän kirkkorakkaus

Useat katsoivat, että Tiililä jätti kirkon itsepäisyydessään ja vihassaan. Tämä ei ole kuitenkaan oikea johtopäätös.

"Erityisesti viidennen herätysliikkeen väki sanoi ymmärtävänsä Tiililän eron syyksi sen, mitä hän oli itsekin sanonut: kirkon luopumuksen. Eino J. Honkanen kirjoitti Herää Valvomaan -lehdessä jo vuoden 1962 lopussa Tiililän ratkaisua ymmärtävän ja tukevan kirjoituksen. Hän esitteli Tiililän näkemyksiä ja totesi kirkostaerosta, että sen oli "sanellut rakkaus kirkkoa kohtaan ja mitä suurin hätä sen tulevaisuudesta". Honkasen mukaan Tiililän sydämellä on täytynyt olla "todellinen profeetallisen sanoman paino". Niiltä, joiden mielestä Tiililän arvio kirkon tilasta oli liian synkkä, Eino Honkanen kysyi kirjoituksessaan, eikö profeetan ole paljastettava vaara jo alussaan. Honkasen mukaan Tiililän teko oli ennen muuta herätyshuuto. Tiililä kirjoitti Honkaselle: "Se oli paras kirjoitus mitä koko asiasta on toistaiseksi kirjoitettu (minun mielestäni ja kannaltani), sillä siinä oli totuuden henki murheeseen yhdistettynä, arvostelukykyä ja oikea näkemys herätyksen edellytyksiin" (Timo Junkkaala, 3.3.2004/netti).

Kirkon puolesta kirkkoa vastaan

Tiililän kirkkوتاistelu on mahdollista nähdä tältä pohjalta. Toisaalta tämä luonnehdinta sopii paremmin toiseen kirkkوتاistelijaan **Urho Muromaan**. Muroma taisteli kirkon puolesta kirkkoa vastaan. Muromalla oli kuitenkin tässä taistelussa rajansa; kirkosta oli pidettävä kiinni. Muroma ei ollut kypsä hylkäämään kansankirkkoa. Tiililälle taas totuus määritteli rajat; hän oli valmis uhraamaan kaiken totuuden puolesta! Tiilille totuus ei ollut kauppatavaraa! Tiililällä "totuusrakkaus voitti kirkkorakkauden".

Tiililän mukaan oli ihanne, että dogmatologi uskossa työtä tehden oli kiinteässä yhteydessä omaan kirkkoonsa. Yhteyden katkeamista hän piti valitettavana, mutta totesi, ettei tuota uskollisuutta voida vaatia, jos se merkitsi tinkimistä totuudesta (Junkkaala, emt.s.654).

Viimeinen ammus

Tiililä vakuutti, ettei päätös merkinnyt pakoa taistelusta, vaan että se oli viimeinen hyökkäysyritys ja viimeinen ammus "mikä vielä oli käytettävissäni, ammus kirkon sisällisiä vihollisia vastaan kirkon puolesta, viimeinen sydämen pohjasta lähtevä vetoomukseni kirkon piispoille: tehkää edes tämän nyt todetessanne jotakin!"(Junkkaala emt. s,643).

Olen kokenut, mitä merkitsee kaikkien ampumatarvikkeiden loppuminen, ja sitten olen ikäänkuin sijoittanut itseni suureen evankeliumitykkiin, ja olen laukaissut itseni kuulijoitani kohti, kaiken kokemukseni Jumalan hyvyydestä, kaiken tuntemukseni synnistä ja kaiken kokemukseni evankeliumin voimasta. On ihmisiä, joihin tuollainen julistus vaikuttaa syvällisemmin kuin mikään muu, sillä he tuntevat, että sinä et anna heille ainoastaan evankeliumia, vaan myös itsesi. Todennäköisimmin juuri se saarna, joka ensin on murtanut saarnaajan sydämen, murtaa myös

kuulijan. Ja sillä saarnalla, joka tulee suoraan saarnaajan omasta sydäimestä, on paras mahdollisuus tavoittaa kuulijan sydän (Spurgeon, Sielujenvoittaja, s.69).

Kirkon sisällissota

Tässä taistelussa olivat vastakkain liberaaliteologinen kansankirkkolinja ja Tiililän johtama konservatiivinen Herran kansa. Jälkimmäisen häpeäksi tosin on sanottava, että se pelkuruudessaan jätti johtajansa taistelemaan yksin.

Henkivaltojen taistelu

”Sillä meillä ei ole taistelu verta ja lihaa vastaan, vaan hallituksia vastaan, valtoja vastaan, tässä pimeydessä hallitsevia maailmanvaltiaita vastaan, pahuuden henkiolentoja vastaan taivaan avaruuksissa” (Ef.6:12).

Taistelussa oli paljon pelissä. Kansankirkon takana oli pimeyden valtojen koko arsenaali. Ei ihme, että Osmo Tiililä yksinjätettynä uupui. Toisaalta voidaan sanoa, että hän ”kaatui saappaat jalassa”. Suureksi häpeäksi tämä kuitenkin oli Herran kansalle.

Etsikkoaika

Tiililän aika oli suomen kirkkokansalle ”etsikonaikaa”. Tiililä oli varustettu hengelliselle johtajalle kuuluvilla avuilla. Hänen kauttaan Suomen kirkko olisi saanut uuden siunauksellisen suunnan. Kirkko löi laimin etsikkoajansa – ja joutui tuuliajolle. Kun Herran lähettämä henkilö hylättiin, riivajahenget saivat kirkossa vallan: politiikka, naispappuus, homoliitot jne.

Tiililä mahtoi olla "Mooses", jonka Herra lähetti vapauttamaan kansansa Egyptin orjuudesta, mutta Herran kansa ei häntä tuntenut.

"Ja hän luuli veljiensä ymmärtävän, että Jumala hänen kätensä kautta oli antava heille pelastuksen; mutta he eivät sitä ymmärtäneet" (Apt.7:25).

"Kuka on sokea, ellei minun palvelijani, ja kuka niin kuuro kuin minun sanansaattajani, jonka minä lähetän? Kuka on niin sokea kuin minun palkkalaiseni, niin sokea kuin Herran palvelija?" (Jes.42:19).

Päivö Parviaisen esitys

*”Mitään kirkostaeroamisliikettä Tiililän ratkaisu ei kannattajien joukossa synnyttänyt. Taiwanilla, eli Formosalla kuten silloin sanottiin, työskennellyt lähetystyöntekijä **Päivö Parviainen** tosin spekuloi asialla pitkässä kirjeessään. Hänkin piti tosin tässä vaiheessa toivottavana, että Tiililä palaisi kirkon jäseneksi ja arveli eron jo saaneen aikaan riittävän vaikutuksen. Hän toivoi kuitenkin Tiililän kokoavan uudistusohjelman, jonka taakse koottaisiin samalla tavalla ajattelevat. Parviainen meni kaavailuissaan niin pitkälle, että esitti uuden kirkon muodostamista, jos Tiililän ohjelman taakse muodostuva joukko erotettaisiin kirkosta tai jos kirkossa ei parissa vuodessa tapahtuisi uudistusta”* (Timo Junkkaala, Osmo Tiililä – protestantti, s.617).

Tämä Päivö Parviaisen esitys ei saanut ”tulsta”. Kymmeniä vuosia tämän jälkeen kirkon meno on jatkunut entistä jumalattomampana. Herran kansan uni on jatkunut entistä sikeämpänä. Perkele on juottanut tehokasta unijuomaa; uskovat ovat mukautuneet maailman menoon.

Tiililä – tragedia

Viime kädessä Jumalan työ Tiililän kautta sammui ”tuen puutteeseen”. Teologit eivät käyneet Tiililää tukemaan. Kaikkein surkein asia oli siinä, ettei Herran kansakaan pelkuruudessaan käynyt Herran soturin tueksi. Miten tämä on selitettävissä? EI TUNNETTU VASTUUTA! Ei tunnettu vastuuta kansasta, ei kirkosta – eikä sielujen pelastuksesta. Viime kädessä puuttui ”rakkaus totuuteen”!

Uskovan vaikutusmahdollisuudet

Kun Tiililä erosi kirkosta, jälleen nostettiin esiin vanha klisee: Tiililä menetti mahdollisuutensa vaikuttaa kirkkolaivan suuntaan! Voi pyhä yksinkertaisuus! Yksi tiililä tosin lähti, mutta jäihän kirkkoon ”vaikuttamaan” vielä 99 tiililää. Vuosikymmenien saldo osoittaa, mitä nämä tiililät ovat saaneet aikaan. Luopumuksen syöksykierre on päivä päivältä vain kiihtynyt. Tiililän reaktio on myös tulkittavissa: rotat jättävät hukkuvan laivan!

Mukautuva Herran kansa

”Älkääkä mukautuko tämän maailmanajan mukaan, vaan muuttukaa mielenne uudistuksen kautta, tutkiaksenne, mikä on Jumalan tahto, mikä hyvää ja otollista ja täydellistä” (Room.12:2).

”Talvella 1952 Tiililä sanoi publiikkipuheessa, että Suomessa oli helppo olla kristitty, mikä samalla sisälsi maailmaan mukautumisen vaaran. ‘Ne jotka liikkuvat Jumalan asialla, ovat aina protestantteja’, totesi dekaani” (Junkkaala. emt. s.383).

”Mukautuminen” kirkon luopumukseen on ollut Tiililän jälkeiselle Herran kansalle ominaista.

Kohtalokas tappio

Tiililän tappio merkitsi kirkon luopumuslinjan määrittämistä vuosikymmeniksi eteenpäin. Liberaaliteologia sai riemuvoiton ja sen seurauksena julkijumalattomuus. Lisäksi tappion seurauksena toinenkin pimeyden henkivaltojen linja, lahkolaisuus, sai lisääntyvää valtaa. Viimeisten 15 vuoden aikana on hengellisten kuppikuntien määrä tuplautunut!

Kirkosta eroamisesta

*Tiililä pohti myös kirkosta eroamisen oikeutuksesta. Hänen mukaansa periaate, että kirkossa on pysyttävä niin kauan kuin siellä luetaan **Isä meidän** – rukous, oli huonosti perusteltu, vaikka se osoittaaki liikuttavaa kiintymystä kirkkoa kohtaan. Jos Luther olisi toiminut niin, hän ei olisi koskaan polttanut paavin pannabullaa, koska Pater noster yhä luettiin kirkossa. Jos kirkko on muodostumassa antieklesiaksi, on Jumalan kansan Tiililän mukaan protestoitava (Junkkaala, emt. s.695).*